

Практичне завдання на володіння професійними практичними вміннями та навичками

м. Київ

16.04.2025р.

ПІП: Скомаров Олександр Вікторович

ЗАВДАННЯ № 3

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 1

Так.

Наказ Директора БЕБ про проведення підрозділом внутрішнього контролю службового розслідування щодо аналітика Б. відповідає закону.

Відповідно до пункту 20 частини 1 статті 17 Закону України «Про бюро економічної безпеки України» Директор БЕБ видає у межах повноважень накази і розпорядження, надає доручення, що є обов'язковими для виконання працівниками Бюро економічної безпеки України.

Відповідно до пункту 1 розділу IV Положення про дисциплінарну комісію БЕБ, затвердженого наказом БЕБ від 24.01.2022 №15, рішення про проведення службового розслідування відносно першого заступника та заступників Директора БЕБ, працівників БЕБ, які працюють на посадах у центральному апараті БЕБ, що передбачають спеціальні звання БЕБ, а також щодо керівників та заступників керівників територіальних управлінь БЕБ приймається Директором БЕБ або особою, яка виконує його обов'язки. Відповідно до п.5 ч.2 ст.35-1 проведення службового розслідування відносно працівників БЕБ є обов'язком підрозділу внутрішнього контролю БЕБ.

Відповідно до умов задачі Директор БЕБ отримав конкретну інформацію про ймовірне вчинення аналітиком БЕБ дисциплінарного проступку, у зв'язку з чим, з метою

Скомаров Олександр Вікторович

Підпис

Практичне завдання (професійні вміння та навички). 16.04.2025 / Сторінка 1 з 12

перевірки інформації та вирішення питання про притягнення особи до дисциплінарної відповідальності прийняв рішення про проведення службового розслідування.

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 2

Так.

Відповідно до пункту 2 частини 4 статті 36 Закону України «Про бюро економічної безпеки України» однією з підстав для притягнення до осіб, які мають спеціальні звання БЕБ, до дисциплінарної відповідальності, є незаконне розголошення інформації з обмеженим доступом, що стала їм відома у зв'язку з виконанням ними своїх повноважень.

Правилами професійної етики працівників БЕБ України, затвердженими наказом БЕБ від 30.06.2022 №129 (Розділ II пункт 4) в якості одного з принципів професійної етики працівників БЕБ визначено «Принцип доброчесності», однією із складових дотримання якого є обов'язок не розголошувати та не використовувати інформацію, що стала відома у зв'язку з виконанням своїх службових повноважень та професійних обов'язків, у тому числі після припинення своєї діяльності (крім випадків, установлених законом);

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 3

Ні.

Наказ Директора БЕБ про притягнення аналітика до дисциплінарної відповідальності не відповідає вимогам Закону.

Статтею 36 Закону України «Про Бюро економічної безпеки України» закріплено функціонування у БЕБ дисциплінарної комісії. Положення про дисциплінарну комісію Бюро економічної безпеки України та її персональний склад затверджуються Директором Бюро економічної безпеки України.

Відповідно до частини 2 статті 36 Закону України «Про БЕБ» дисциплінарна комісія на підставі службового розслідування, яке проводиться підрозділом внутрішнього контролю Бюро економічної безпеки України (у разі його проведення), складає висновки про наявність чи відсутність у діях працівника Бюро економічної безпеки

України дисциплінарного проступку та підстав для його притягнення до дисциплінарної відповідальності з визначенням рекомендованого виду дисциплінарного стягнення.

Відповідно до частини 3 статті 36 Закону на підставі рішення дисциплінарної комісії стягнення до працівника центрального апарату Бюро економічної безпеки України, керівника територіального управління Бюро економічної безпеки України та його заступників застосовує Директор Бюро економічної безпеки України, до працівників територіального управління- керівник відповідного територіального управління Бюро економічної безпеки України.

Таким чином, Директором БЕБ, згідно з умовами задачі, порушено порядок накладення на працівника БЕБ дисциплінарного стягнення, оскільки результати службового розслідування не розглядалися на дисциплінарній комісії БЕБ, а відповідно комісією не складався висновок про наявність чи відсутність у діях працівника Бюро економічної безпеки України дисциплінарного проступку та підстав для його притягнення до дисциплінарної відповідальності з визначенням рекомендованого виду дисциплінарного стягнення.

З огляду на викладене, наказ Директора БЕБ про притягнення аналітика до дисциплінарної відповідальності не відповідає вимогам Закону.

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 4

Ні.

У діях Директора компанії Н. відповідно до описаних фактичних обставин ознак складу кримінального правопорушення, передбаченого частиною 1 статті 366 КК України, не вбачається.

Відповідно до умов задачі директором компанії Н. до митного органу подано підроблений висновок експертизи зовнішньоекономічного контракту на відповідність циновим параметрам, визначеним державною установою А. Також, згідно з умовами задачі, така експертиза проводиться сертифікованими приватними експертами.

За таких обставин директор компанії Н взагалі не був уповноважений складати експертний висновок, вносити туди будь-які відомості або підписувати вказаний документ. З умов задачі не вбачається що директор його виготовив самостійно.

В той же час, частиною 4 статті 358 КК України передбачено кримінальну відповідальність за використання завідомо підробленого документа. Відповідно до примітки до статті 358 КК України під офіційним документом у цій статті та статтях 357 і 366 цього Кодексу слід розуміти документи, що містять зафіксовану на будь-яких матеріальних носіях інформацію, яка підтверджує чи посвідчує певні події, явища або факти, які спричинили чи здатні спричинити наслідки правового характеру, чи може бути використана як документи- докази у правозастосовчій діяльності, що складаються, видаються чи посвідчуються повноважними (компетентними) особами органів державної влади, місцевого самоврядування, об'єднань громадян, юридичних осіб незалежно від форми власності та організаційно-правової форми, а також окремими громадянами, у тому числі самозайнятими особами, яким законом надано право у зв'язку з їх професійною чи службовою діяльністю складати, видавати чи посвідчувати певні види документів, що складені з дотриманням визначених законом форм та містять передбачені законом реквізити.

Таким чином, поданий директором компанії Н підроблений висновок експертизи зовнішньоекономічного контракту підпадає під ознаки офіційного документа.

Відповідно до постанови колегії суддів Верховного суду України від 24.09.2024 у справі № 708/809/20 використання завідомо підробленого документа може бути вчинене одним із двох способів: 1) пред'явлення документа, 2) подання документа. При пред'явленні документа суб'єкт, видаючи підробку за справжній документ, знайомить з його змістом інших осіб. У цьому випадку такий документ залишається у володінні винного. Подання завідомо підробленого документа також передбачає, що певне коло осіб ознайомлюється з його змістом, але цей документ не залишається у винного, а передається уповноваженим особам для посвідчення тих чи інших фактів. Використання завідомо підробленого документа є закінченим кримінальним правопорушенням з моменту, коли документ пред'явлено або подано винним незалежно від того, чи вдалося йому досягти поставленої мети.

Таким чином, Директором компанії Н було вчинено кримінальне правопорушення, передбачене частиною 4 статті 358 КК України «використання завідомо підробленого документа» способом «подання документа».

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 5

Так.

Підпис

Скомаров Олександр Вікторович

Практичне завдання (професійні уміння та навички). 16.04.2025 / Сторінка 4 з 12

Детективи БЕБ уповноважені розслідувати кримінальні правопорушення, передбачені статтею 366 КК України. Але за певних умов.

Відповідно до абзацу 2 частини 3 статті 216 Кримінального процесуального кодексу України якщо під час розслідування кримінальних правопорушень, зазначених у пунктах 1, 2 і 3 цієї частини, будуть встановлені кримінальні правопорушення, передбачені статтями 192, 358, **366**, 369 Кримінального кодексу України, вчинені особою, стосовно якої здійснюється досудове розслідування, або іншою особою, якщо вони пов'язані з кримінальними правопорушеннями, вчиненими особою, стосовно якої здійснюється досудове розслідування, такі правопорушення можуть розслідуватися детективами органів Бюро економічної безпеки України, у разі якщо досудове розслідування таких кримінальних правопорушень не віднесено до підслідності Державного бюро розслідувань чи Національного антикорупційного бюро України.

Згідно з умовами задачі директор компанії Н подав до митного органу підроблений висновок експертизи зовнішньоекономічного контракту на відповідність ціновим параметрам, визначеним державною установою А. Вчинення такого кримінального правопорушення може виступати частиною об'єктивної сторони іншого злочину, а саме злочину, передбаченого статтею 212 КК України (ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів)).

Розслідування злочину, передбаченого статтею 212 КК України, прямо віднесено до підслідності детективів БЕБ (ч. 3 ст.216 КПК України).

Таким чином, в разі проведення досудового розслідування відносно директора компанії Н за фактами вчинення злочинів, передбачених статтею 212 КК України (або інших злочинів, підслідних БЕБ), детективи БЕБ уповноважені розслідувати і злочин передбачений статтею 366 КК України.

За інших обставин, якщо злочин, передбачений статтею 366 КК України, не відповідає умовам, визначених в абзаці 2 частини 3 статті 216 КПК України, його розслідування належить до підслідності слідчих органів Національної поліції. Ця норма передбачена частиною 1 статті 216 КПК України.

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 6

Виходячи з описаного кейсу вбачається низка ризиків для різних областей економічної безпеки держави.

1. Корупційні ризики, як складова економічної безпеки держави. Описаними в умовах задачі прийнятими нормативно-правовими актами створено механізми, які мають вразливості для корупції. Зокрема, створено обмежений доступ до ринку проведення експертиз зовнішньоекономічних контрактів на відповідність ціновим параметрам. Доступ на ринок вказаних послуг можливий виключно через сертифікацію однієї державної установи. Також запроваджено елементи людської дискреції, що може бути передумовою вчинення корупційних діянь. За таких обставин створюються передумови для вчинення корупційних правопорушень під час сертифікації експертів, а в подальшому – під час проведення експертизи, оскільки експертами може сприйматися можливість видачі фальсифікованих висновків під «потрібні» цілі як додатковий вид заробітку. В умовах введеного в Україні воєнного стану та додаткових заходів регулювання зовнішньоекономічної діяльності, передбачених статтею 19-2 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», такі корупційні ризики можуть бути особливо актуальними.
2. Ризики зменшення наповнення дохідної частини державного бюджету України. Виходячи з умов задачі, правопорушення, пов'язані з використанням підроблених експертних висновків експертиз зовнішньоекономічних контрактів на відповідність ціновим параметрам, мають системний характер і стосуються приблизно 10% товаропотоку. Виходячи з сенсу та суті запровадження державою цінових параметрів для здійснення експортних операцій, припускаємо, що підроблені висновки містять обґрунтування заниження цін на продукцію, яка експортується за межі України. За таких обставин занижується база оподаткування експортованої продукції та, відповідно суми сплачених до державного бюджету податків та митних платежів. Наприклад відповідно до пункту 97.3. Підрозділу 2 Розділу XX «Перехідні положення» Податкового кодексу України Базою оподаткування для операцій з вивезення за межі митної території України у митному режимі експорту окремих видів товарів є договірна (контрактна) вартість таких видів товарів, **але не менше ніж мінімально допустимі експортні ціни**, визначені відповідно до статті 192 Закону України "Про зовнішньоекономічну діяльність" за офіційним курсом валюти України до іноземної валюти, встановленим Національним банком України, що діє на 0 годин дня реєстрації податкової накладної.

3. Ризик порушення торгівельного балансу по імпортно-експортних операціях, виникнення дефіциту товарів широкого вжитку. При регулюванні зовнішньоекономічної діяльності держава, як правило, дотримується принципів мінімального втручання у свободу підприємництва та транскордонної торгівлі. Водночас, в умовах введеного в Україні воєнного стану, або з урахуванням інших важливих обставин можуть запроваджуватися додаткові вимоги чи обмеження на здійснення експорту з України різних груп товарів. Описаний в задачі випадок, на наш погляд, обумовлений саме такими обставинами. В разі застосування схем ухилення від запровадженого державою регулювання, як це наведено в завданні, може безконтрольно збільшуватися експорт окремих важливих груп товарів, без належної компенсації державі у вигляді податків та зборів. За таких обставин може виникати новий або збільшуватися існуючий на внутрішньому ринку дефіцит окремих груп товарів, які екпортуватимуться за кордон за цінами, нижчими від мінімальних світових або тих, які встановлені державою.
4. Ризик погіршення економічних відносин з іншими державами. Застосування демпінгування на світових ринках може негативно відобразитися на економічних та дипломатичних відносинах з окремими країнами або міжнародними організаціями. Це може стати причиною для запровадження щодо України додаткових мит, що негативно відобразиться на стані економіки держави.
5. Ризик для продовольчої безпеки держави. В разі неналежного реагування на ризик, описаний в пункті 3 відповіді, може виникати ризик для продовольчої безпеки держави у зв'язку із значним загостренням дефіциту окремих груп товарів широкого вжитку.

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 7

Для збору інформації щодо перелічених ризиків аналітику БЕБ необхідно користуватися базами даних та реєстрами, до яких має доступ БЕБ згідно із законом, а також до відкритих джерел та інформацією інших державних органів.

Зокрема з метою здійснення аналізу обсягів експортних операцій за окремими групами товарів, цін на такі товари, розмірів сплачених митних платежів, відповід-

ності задекларованих цін економічно обґрунтованим цінам, необхідно користуватися базами даних Державної митної служби України та Державної податкової служби України. Окрім того, додатково необхідно отримати офіційні статистичні дані Держмитслужби та ДПС України щодо показників здійснення зовнішньоекономічної діяльності в режимі експорту.

Також, для порівняння необхідно використовуватися відомості Державної служби експортного контролю щодо експорту окремих груп товарів.

Інформацію Держзовнішінформу необхідно використовувати для формування відомостей про ціни продукції.

В разі налагодження належного транскордонного співробітництва з митними органами сусідніх держав можливо звернутися до них з проханням в отриманні інформації щодо обсягів імпорту до таких держав окремих груп товарів та обсягів перевезення в режимі транзит. В разі укладення двосторонніх меморандумів про співпрацю таку інформацію можна отримувати й від митних органів інших держав напряму або через Державну митну службу України.

Джерелом даних можуть також виступати аналітичні дослідження, проведені недержавними аналітичними центрами в Україні та за кордоном. Для їх пошуку аналітику слід користуватися інструментами OSINT.

В Офісі Генерального прокурора запросити відомості щодо статистичних даних притягнення до кримінальної відповідальності за: 1) підробку експертних висновків по зовнішньоекономічних контрактах; 2) вчинення корупційних кримінальних правопорушень в правовідносинах, пов'язаних з такими експертними висновками.

У Кабінеті Міністрів України необхідно отримати документи, які стали підставою для прийняття описаної в задачі постанови щодо сертифікації експертів (пояснювальні записки, порівняльні таблиці, інші обґрунтування).

У «Міністерстві У» витребувати аналогічну інформацію, яка може бути більш повною, аніж в Кабінеті міністрів України.

У державній установі «А» витребувати формули розрахунків цінкових параметрів. Можливо також звернутися до Офісу бізнес омбудсмена з пропозиціями висловити їх правову позицію з порушеного питання (за згодою).

Основна мета збору вищевказаних даних – досягнення цілей, визначених Порядком застосування ризик-орієнтованого підходу в БЕБ, затвердженого наказом БЕБ від 01.02.2023 №36. Отримана інформація може використовуватися під час проведення комплексу заходів з оцінювання ризиків у сфері економіки.

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 8

1. Корупційні ризики: кількість виявлених випадків підробки експертних висновків; кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за підробку висновку; кількість осіб, притягнутих до кримінальної відповідальності за вчинення інших злочинів у цій сфері з розбивкою по виду злочину, належності службових або неслужбових осіб тощо. Розміри збитків спричинених державі, а також відшкодованих. Ця інформація дасть уявлення про масштаби корупційних схем в даному виді правовідносин.
2. Ризики зменшення наповнення дохідної частини державного бюджету України. Обсяги та вартість експортованої упродовж терміну дії описаної постанови КМУ продукції. Суми сплачених податків та митних платежів. Порівняння задекларованої вартості експортованої продукції з середньоринковими цінами. В разі перевищення середньоринкових цін – розрахунок різниці фактично сплачених до бюджету платежів та тих, які могли надійти при реальній оцінці вартості продукції та відповідності державному регулюванню.
3. Ризик порушення торговельного балансу по імпортно-експортних операціях, виникнення дефіциту товарів широкого вжитку. Статистичні показники про баланс імпортно-експортних операцій в цілому та за окремими групами товарів. Динаміка змін упродовж строку дії воєнного стану в цілому та постанови КМУ окремо. Статистика дефіциту окремих груп товарів в статисті та в динаміці упродовж воєнного стану та окремо упродовж терміну дії постанови КМУ.
4. Ризик погіршення економічних відносин з іншими державами. Статистичні дані щодо взаємних мит на окремі групи товарів з найбільшими торговельними партнерами України. Динаміка їх змін. Окремо виділити позиції урядів іноземних держав та реакцію на експорт з України. Оцінити тенденції та прогнози.

5. Ризик для продовольчої безпеки держави. Результати аналізу внутрішнього ринку щодо дефіциту товарів широкого вжитку. Дані соціологічних досліджень або опитувань товаровиробників чи споживачів. Відсоткове обрахування дефіциту товарів. Прогнози щодо динаміки ситуації на наступні періоди.

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 9

1. Корупційні ризики. Ступінь загрози високий, однак в описаній ситуації відповідає **рівню 4** на основі порівняння з іншими загрозами. Корупція у будь-якому випадку є однією з найбільших загроз державній економічній безпеці, оскільки вона підриває державні інститути, негативно впливає на економічні відносини, конкуренцію та бізнес-клімат.
2. Ризики зменшення наповнення дохідної частини державного бюджету України. **Рівень 5**. В умовах російської агресії наповнення державного бюджету є особливо важливим. Зменшення дохідної частини бюджету негативно відображається на всіх аспектах життєдіяльності держави. Підриває оборону. В умовах значних обсягів експорту товарів суми ненадходження в бюджет можуть бути значними.
3. Ризик порушення торгівельного балансу по імпортно-експортних операціях, виникнення дефіциту товарів широкого вжитку. Оцінюється **на 3**. В умовах глобалізації економіки, продовження імпортно-експортних операцій вказаних ризик може бути зменшений скоординованими діями державних органів.
4. Ризик погіршення економічних відносин з іншими державами. Оцінюється **на 4**. Держави цивілізованого світу, особливо країни ЄС та США, а також низка інших країни, є надійними партнерами України та підриг економічного співробітництва з ними може дуже негативно сказатися на стані економіки держави. Погіршення економічних відносин та введення взаємних мит може сприяти підвищенню вартості багатьох груп товарів, знеціненню національної валюти України та інших негативним економічних наслідкам.
5. Ризик для продовольчої безпеки держави. Можливість значного підригу продовольча безпеки держави в описаній ситуації оцінюється за **рівнем 2**.

Це обумовлено низкою ймовірністю настання такого наслідку для економіки саме в описаних умовах задачі. За інших умов таких ризик міг отримати оцінку 5.

ВІДПОВІДЬ НА ПИТАННЯ № 10

1. Корупційні ризики: 1) направлення листа до НАЗК щодо можливості проведення аналізу корупційних ризиків в описаній постанові КМУ, в тому числі з урахуванням результатів аналізу БЕБ; 2) Направлення Офісу генерального прокурора, органам Національної поліції, Головному підрозділу детективів БЕБ, територіальним управлінням БЕБ листів з інформацією щодо виявлених ризиків та орієнтування на виявлення правопорушень описаної категорії; 3) Направлення Державній митній службі України інформації щодо розповсюдженості фактів підробок експертних висновків, а також результатів аналітичного дослідження БЕБ.
2. Ризики зменшення наповнення дохідної частини державного бюджету України. Направлення аналітичного продукту про результати проведеного аналізу до Кабінету Міністрів України разом з пропозиціями внесення змін до описаної в задачі постанови КМУ з визначенням іншого механізму контролю з експортними цінами, аніж висновки експертів. Для здійснення також роботи можливо залучити Міністерство цифрової трансформації України для пошуку автоматичних рішень оцінки цін. Перед ініціюванням вказаного процесу важливо і необхідно провести консультації з бізнес асоціаціями, а також окремими експортерами товарів. Також необхідне окреме інформування ініціатора постанови КМУ – Міністерства «У» про результати аналізу БЕБ з метою спільного пошуку можливостей подолання ризиків, перегляду існуючих процедур. Проведення консультацій з державною установою «А» щодо перегляду методики розрахунку цінових параметрів, оптимізація цієї методики з урахуванням позиції учасників ринку.
3. Ризик порушення торгівельного балансу по імпортно-експортних операціях, виникнення дефіциту товарів широкого вжитку. Вплив на цей ризик має здійснюватися разом з комплексом заходів, наданих у пункті 2 вище. Зокрема шляхом внесення відповідних змін до законодавства, оптимізації методики розрахунку цінових параметрів.

4. Ризик погіршення економічних відносин з іншими державами. Разом з комплексом заходів, визначених у пункті 2, необхідно поінформувати про результати аналізу БЕБ, а також про заплановані заходи Міністерство закордонних справ України. Вказане дасть можливість дипломатичним представникам України під час взаємодії з урядами іноземних держав використовувати інформацію про зусилля України з підтримання принципів взаємної міжнародної торгівлі. Аналогічну статистичну інформацію можливо опублікувати на офіційних інформаційних медіа ресурсах БЕБ.
5. Ризик для продовольчої безпеки держави. Заходи з мінімізації ризику охоплюються тими, що описані в пункті 2 відповіді. В разі досягнення критичного рівня можливо надавати пропозиції Уряду щодо ініціювання заборони експорту окремих груп товарів в умовах воєнного стану.